

CDA bijdrage Zomernota

Provinciale Statenvergadering – woensdag 30 september
Fractievoorzitter Derk Boswijk

Voorzitter,

De inkt van het coalitieakkoord was nog niet droog of de stikstofcrisis brak uit. Deze uitdaging kwam boven op de ambities van dit college en de vele noodzakelijke verbeteringen in onder andere de organisatie. En of dit nog niet genoeg was, werden we overvallen door het coronavirus.

Maar dat dit college stug doorwerkt, blijkt wel uit de agenda met de belangrijke onderwerpen en de zomernota, waarover wij vandaag besluiten nemen. Gelijktijdig kan niet vaak genoeg de winstwaarschuwing worden afgegeven, dat er ook nog dingen fout zullen gaan. Het spoeddebat van zojuist is daar een goed voorbeeld van. Organisatie verbeteringen zijn nu eenmaal niet geregeld met het zetten van een handtekening onder een coalitieakkoord of het uitspreken van een intentie. Dit zal nog veel tijd en energie vragen.

Dan de zomernota. Veel is hierover al gezegd tijdens de commissievergadering. Daarbij proefden wij, op wat opmaakvoorkeuren en kleine verduidelijkingen na, eigenlijk wel veel tevredenheid. Daarom ook een klein debat.

Toch is er iets dat wij als Staten willen meegeven aan deze zomernota en te urgent is om mee te wachten. Wij zijn daarom blij met het initiatief dat D66 heeft ondernomen en ondersteunen deze motie van harte. Wel hebben we een paar kanttekeningen. Deze motie moet niet een nieuwe structuur in het leven roepen, maar bestaande initiatieven versterken. Daarbij zien wij de ambassadeur wel als iemand die dit met passie doet en niet als een dikbetaalde persoon waar uiteindelijk een groot deel van dit bedrag aan op zal gaan. Met deze voorwaarden dienen wij deze motie mee in.

Om het belang van deze motie nogmaals te onderstrepen lees ik u iets voor uit de Staatscourant van 1 september 2006. Op pagina 63 staat deze advertentie met de volgende tekst:

Op 27 juli 2006 is verleend aan Derk Geertsz Boswijk, via de rechtbank te Utrecht, een beperkte handlichting om als minderjarige te kunnen ondernemen.

Na de beslissing om mijn vrouw ten huwelijk te vragen is dit de beste beslissing die ik ooit heb genomen: om als minderjarige te beginnen met ondernemen. Maar dit was geen keuze uit luxe, maar uit noodzaak. Omdat ik als MBO'er in 2006 tientallen afwijzingen ontving voor een stageplaats. 2006, dat was nog in de goede tijd, voordat de kredietcrisis in alle hevigheid zou losbarsten.

Het niet vinden van een passende baan of stage, heeft een enorme impact op je leven. Wij leven in een meritocratische samenleving waarin we ervan uitgaan dat iedereen dezelfde kansen heeft en je zelf verantwoordelijk bent voor je eigen succes.

Hoewel dit in mijn situatie als muziek in de oren zou klinken, ben ik het hier niet mee eens. Want dit zou namelijk ook betekenen dat mijn klasgenoten van het vmbo en later van het mbo, die halverwege zijn afgehaakt omdat ze bijvoorbeeld geen stageplaats of baan konden vinden, dit geheel aan zichzelf te wijten hebben.

Dat gevoel is desastreus. Vorige week verscheen het boek 'The Tyranny of Merit' van Michael Sandel, hoogleraar aan Harvard. Volgens hem leeft dit minderwaardigheidscomplex onder grote groepen,

vaak praktisch geschoolde mensen, in de Westerse Wereld. Zo zorgde deze groep in de Verenigde Staten voor de overwinning van Donald Trump en in Groot-Brittannië voor de Brexit.

Het is overigens niet gek dat deze mensen op Trump hebben gestemd. Wanneer je decennialang langs de zijlijn staat, je niet de vruchten hebt geplukt van de economische groei, globalisering zorgt dat je met de rest van de wereld moet concurreren, banen die nog over zijn worden geautomatiseerd of naar het buitenland vertrekken en je ook nog eens wordt uitgemaakt voor *'a Basket of deplorables'*.

En voorzitter, het wordt er niet beter op. Want nauwelijks op adem gekomen van de kredietcrisis zijn we terecht gekomen in de coronacrisis, waarin opnieuw duizenden jongeren hun baan verliezen. Een nieuwe generatie dreigt buiten de boot te vallen. Daarbij zien we ook nog steeds dat jongeren vaak voor economische- of managementstudies kiezen.

Het lijkt ook logisch. Veel scholen hadden geen technieklokaal meer, omdat deze te duur waren. De lesstof die ik als MBO'er kreeg, was vaak te theoretisch en al achterhaald toen ik ging werken. Het beeld dat wij vaak nog van de maakindustrie hebben, stamt uit de Industriële Revolutie. Rokende schoorstenen, vervuiling en weinig boeiend, vuil en slecht betaald werk. Waarom zou je dan kiezen voor een technische opleiding?

Als we niet snel iets aan dit beeld doen zal de mismatch op de arbeidsmarkt verder vergroten. Want het zijn juist en vooral de economische opleidingen die weinig perspectief bieden. Sinds 2006 is de werkgelegenheid in de zakelijke dienstverlening verder afgenomen. Waar vroeger vooral spierkracht werd geautomatiseerd zijn nu de banen waar de hersenen worden gebruikt aan de beurt.

Ondertussen hebben het gebrekkige technische onderwijs en het verkeerde beeld van de maakindustrie, ervoor gezorgd dat er een schreeuwend tekort is aan goed technisch personeel. En als we dan goed technisch personeel hebben, wordt het vaak verkeerd ingezet.

Andrew Yang beschrijft het treffend in zijn boek *'The War on Normal People'*: *'De slimste mensen van mijn generatie denken na over de beste manieren om mensen op advertenties te laten klikken'*.

Deze technieken voegen nauwelijks iets toe, sterker nog, ze zorgen ervoor dat een hele generatie kostbare tijd aan het verspillen is achter een touchscreen.

Het mag duidelijk zijn dat dit niet de vorm van techniek is die ik voor ogen heb. Techniek moet producten en diensten aan onze economie toevoegen. Producten die ons leven aangenamer maken, onze economie weerbaarder en onze aarde groener.

Maar voorzitter, er is hoop. Want waar ik 14 jaar geleden nauwelijks aansluiting kon vinden bij bedrijven, zien we nu succesvolle initiatieven vanuit datzelfde bedrijfsleven zoals de Technohub in Woerden, het MAKE center in Nieuwegein en het Makerspace in Mijdrecht. Initiatieven die de volle steun verdienen van de Provincie Utrecht, en daarom verdient deze motie unanieme steun van onze staten.

Ten slotte, voor degene die nog niet enthousiast is over de kansen die de techniek ons biedt wil ik u aanraden om het boek *'American Moonshot'* van Douglas Brinkley te lezen. Daarin beschrijft hij de zo genoemde *'Race for Space'*. Waarbij in paar decennia de samenleving werd verrast met de ene innovatie na de andere. Men sprak daardoor niet meer in jaartallen maar in tijdsvakken. De tijd voor de Sputnik en de tijd na de Sputnik.

Voorzitter, ik voel het aan alles. Er komen interessante tijden aan en daarvoor hebben wij alle MBO'ers Techniek hard nodig!